

Motion

1975/76: 1363

av herr Nyquist

om undervisningen i konsthistoria i Rom för studerande vid svenska universitet

Den romerska konsten har från antiken till 1800-talets början varit den viktigaste källan för västerlandets konst. I århundraden har också den svenska konsten hämtat sina förebilder i Rom. En romersk studieresa var länge ett obligatorium för våra konstnärer, och de svenska konstsamlingarna innehåller mycket romerskt material. Den romerska konsthistorien är därför särskilt viktig för den svenska konstvetenskapliga forskningen och undervisningen. Detsamma gäller för den långa raden av nationer med egna konstvetenskapliga forskningsinstitut i Rom.

I sjuutton år, i oavbruten följd sedan år 1959, har de konstvetenskapliga universitetsinstitutionerna gemensamt anordnat en konsthistorisk kurs i Rom. Kursen har genomförts i samarbete med Svenska institutet i Rom, som ursprungligen byggts upp för arkeologisk forskning och intagit en framskjuten plats inom italiensk arkeologi. Institutet har inte bara ställt sina lokaler till den konsthistoriska kursens förfogande utan också stått för kursens administration och sedan 1966 utdelat 58 stipendier till konsthistoriska kursen (sex per år sedan 1967). Dessutom har en del av institutets biblioteksanslag varje år avsatts för konsthistoriska kursens räkning, så att institutet nu äger ett icke föraktligt konstvetenskapligt handbibliotek.

Kurserna i Rom har haft 10—12 deltagare årligen, och sammanlagt 189 studerande i konstvetenskap har under 9—10 veckor beretts möjlighet till fördjupade studier i romersk konsthistoria. Nominellt har kurserna haft 75 timmars seminarieundervisning, i praktiken betydligt mycket mer, varav 4—6 heldagsexkursioner till viktiga konsthistoriska objekt i Roms omgivning. Undervisningen har omfattat måleri, skulptur, arkitektur och stadsplanering från antiken till tiden omkring 1750, med tyngdpunkt förlagd till arkitekturen och till de i Rom viktiga konstepokenas renässans och barock. All undervisning har --- med några få undantag — ägt rum och äger rum inför de objekt som behandlas. Varje kursdeltagare fullgör två seminarieuppgifter. Härvid har de tillgång inte bara till de verk, som skall behandlas, utan även till några av de förnämsta konstvetenskapliga forskningsbiblioteken i Rom, som hör till de bästa i Europa och som saknar motsvarighet i vårt land.

Av tillgängliga uppgifter framgår att kursens elever, liksom den svenska konstforskningen i stort, har haft utomordentligt stor nytta av Romkursen. Den kan nu sägas ingå som en viktig länk i forskarutbild-

ningen, och är för närvarande den mest koncentrerade och grundliga utbildningen i konstvetenskap på denna nivå.

Romkursens undervisning har i alla år letts av docent Torgil Magnuson. Hans arvode har uppenbarligen varit ett ständigt återkommande problem. En undersökning visar att han ej fått någon ersättning för en tredjedel av den undervisning han bestridit i samband med kurserna. I sex år (1968—1973) innehade Torgil Magnuson en docentbefattning vid Uppsala universitet, och problemet kunde då tillfälligt lösas genom att universitetskanslersämbetet tillstyrkte Uppsala universitets begäran att hans undervisningsskyldighet om 75 timmar fick fullgöras i Rom. Därefter har undervisningen finansierats med ett arvode motsvarande 40 professorstimmar, anslagna av regeringen, vartill de fem konstvetenskapliga universitetsinstitutionerna tillskjutit 7 timmar vardera. Antalet arvoderade undervisningstimmar har därmed förblivit oförändrat 75. Docent Magnuson har emellertid hållit avsevärt mycket mer undervisning. En grundlig genomgång av den verkliga kurstiden har visat på ett genomsnitt av 90 timmar per kurs.

För de konstvetenskapliga institutionerna är det av vital betydelse att den konsthistoriska undervisningen i Rom får fortsätta i oförminskad omfattning. Men det har blivit alltmer problematiskt att få anslagen att räckta till även för Romkursen. Att falla tillbaka på endast de av regeringen anslagna 40 professorstimmar förefaller inte rationellt. I själva verket kommer man att utdela stipendium till en kurs som saknar tillräcklig undervisning. Och eftersom kursledarens arvode inte synes tillfredsställande dimensionerat svävar också hela den framtida konsthistoriska undervisningen i Rom i fara.

Emellertid har styrelsen för Svenska institutet i Rom visat stort intresse för att överta hela ansvaret för den konsthistoriska kursen. Redan inför upphörandet av docent Magnusons docentur vid Uppsala universitet begärde Kommittén för Svenska institutets verksamhet i en PM (27/2 1973) att en docentur i konstvetenskap skulle knytas till institutet. Sedan dess har samma krav förnyats i institutets petita — utan framgång. För såväl institutet som för den konsthistoriska kursen vore det föreslagna arrangemanget den bästa lösningen. I praktiken är det institutet som genomför kursen, och det vore en avgjord fördel att slippa det delade huvudmannskapet.

Mot bakgrunden av det anförda förutsätter jag att möjligheterna att *inrätta en docentur eller en motsvarande tjänst i konstvetenskap vid Svenska institutet i Rom* ingående kommer att prövas inför nästa budget. För finansieringen av en sådan tjänst står åtminstone de nämnda 40 professorstimmar till förfogande.

Tjänstefrågan är emellertid också en trygghetsfråga för docent Magnuson. Han är född 1922, och tiden för hans docentur löpte ut kort innan lagen om anställningstrygghet infördes. Nu erhåller han endast ett

arvode, som till sin storlek med åren blivit alltmer osäkert, och han saknar för närvarande helt anställningstrygghet. Med tanke på de betydande insatser som han gjort för den svenska konstvetenskapliga undervisningen och forskningen i Rom är detta förhållande klart otillfredsställande. I sammanhanget förtjänar att återges följande uttalande om honom från konstvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet: "Docent Magnuson har under hela tiden gjort en mycket gedigen och med åren både pedagogiskt och vetenskapligt allt bättre insats. Han kan nu inte ersättas genom någon annan yngre eller äldre lärare." Det är sålunda väsentligt att hans anställningssituation på något sätt tryggas i samband med att frågan om den konstvetenskapliga undervisningen vid Svenska institutet i Rom får sin lösning.

På kort sikt är det emellertid angeläget — som jag ser det — att i första hand säkra den konsthistoriska kursen i Rom med början höstterminen 1976. För detta krävs minst 90 professorstimmar. Som en första åtgärd i denna riktning bör därför de till universiteten för Romkursens räkning anslagna 40 professorstimmar överföras till Svenska institutet i Rom och därutöver beviljas ytterligare 50 professorstimmar så att undervisningsarvodet något bättre än hittills kan täcka den faktiska undervisningsvolymen.

Med anledning av vad som sålunda anförts får jag hemställa

att riksdagen hos regeringen begär att de till universiteten för den konsthistoriska kursens i Rom räkning anslagna 40 professorstimmar överföres till Svenska institutet i Rom (I 4.) och att därutöver ytterligare 50 professorstimmar anslås för samma ändamål och med samma huvudman allt avseende budgetåret 1976/77.

Stockholm den 27 januari 1976

OLA NYQUIST (fp)